
Coneix el patrimoni cultural i tria el proper element a restaurar

La major part dels més de 20.000 objectes inventariats que formen part del Patrimoni Cultural estan inventariats i custodiats pel Departament de Patrimoni Cultural, es conserven en condicions concretes de temperatura i humitat, d'emmagatzematge, trànsit i exposició per prevenir els possibles efectes negatius que factors com ara les alteracions climàtiques, la llum o la manipulació puguin tenir sobre ells. D'aquest tractament se'n diu conservació preventiva.

Puntualment, es duen a terme intervencions de restauració amb l'objectiu de reduir el deteriorament d'un objecte, estabilitzar-lo i preservar la seva integritat, recuperar-ne l'estètica o fins i tot la seva funcionalitat.

Els principis ètics que regeixen la restauració dels béns culturals mobles són:

- Intervenció mínima i distingible de l'objecte original
- Ús de materials apropiats i mètodes reversibles
- Documentació exhaustiva de totes les tasques dutes a terme

Aquests principis garanteixen que l'objecte mantingui, el seu valor històric, respectant els materials originals i les marques ocasionades per l'ús i el pas del temps. Aquestes marques ens informen de la seva utilització i del seu context històric o artístic.

L'Àrea de Patrimoni Cultural compta amb tres tècnics conservadors -restauradors que planifiquen, realitzen i dirigeixen les intervencions en els diferents béns mobles. La naturalesa dels objectes fa que les accions de conservació o restauració siguin molt específiques i per aquest motiu, determinades intervencions cal que siguin executades per empreses especialitzades en restauració dins o fora del país.

Entre el gran volum de béns que es van incorporant a l'inventari hi ha elements pendents de restaurar, tot i que es troben en un estat de conservació estable, és aconsellable la seva restauració. Ara volem que els conegueu i què digueu quins us agradaria que fossin restaurats. Hem triat tres opcions molt diferents per fer un tastet de la diversitat d'objectes que conformen les col·leccions nacionals: una parella de baguls d'esponsals, una peça litúrgica i un conjunt de cinc peces tèxtils d'uniformes de soldats carlins.

La restauració d'aquests objectes, sempre que es pugui es durà a terme per empreses especialitzades del país, únicament les peces tèxtils caldrà enviar-les a fora per la seva especificitat.

En tots els casos, és imprescindible documentar l'objecte en el seu context i valorar l'estat de conservació abans de fer qualsevol intervenció; fins i tot, pot ser més interessant aturar la degradació, el que en diem conservació preventiva, que fer accions de restauració que mal executades podrien anar en detriment del valor històric dels l'objectes.

Us fem tres propostes i us convidem a què escolliu quines peces voleu que siguin restaurades. A les nostres xarxes socials podràs veure actualitzacions de tot el procés! I si en voleu més detalls o informació ens podeu localitzar a l'adreça contacte_patrimoni@govern.ad

Teniu fins al 23 d'octubre per donar suport a la vostra opció preferida.

1. Baguls esponsals procedents de Casa Rossell d'Ordino

Número de registre: Cro-08191, Cro.08192

Es tracta de dos baguls d'esponsals del s. XVII que formen part de la important col·lecció procedent de Casa Rossell d'Ordino, propietat del Govern d'Andorra.

Conservem una parella de baguls fets en el mateix moment i de la mateixa tipologia, un de nuvi i l'altre de núvia. Són de planta rectangular, amb la tapa lleugerament bombada i dos nanses laterals. El suport és fusta de pi tallada ribotada, vogida i emmetxada. Exteriorment, estan recoberts de cuir clavetejat amb tatxes de llautó i, interiorment, estan folrats amb seda de color blau i cinta rosa, clavetejada, també de seda. Les dues nanses laterals que presenten, són en forma d'anella ovalada. Tenen els panys de ferro forjat, decorats amb or fi, que encara és visible en alguns punts. El clavetejat des de les tatxes descriu motius ornamentals geomètrics inscrits en plafons i disposats de manera simètrica en tota la superfície de les dues peces. Estaven destinats a transportar els aixovars dels nuvis en cas de desplaçament. Els baguls es recolzen sobre quatre pernys de fusta tallada en forma d'urpa, que sobresortien considerablement.

El bagul de la núvia presenta un calaix amb tanca i tirador de ferro a la part baixa i al costat d'aquest una petita porta horitzontal que es tanca amb clau i que amaga tres calaixos.

Proposta d'intervenció

L'objectiu principal de la restauració d'aquest conjunt de baguls esponsals és retornar-los la seva integritat i millorar la seva lectura estètica. Conservant la seva originalitat i valor històric, artístic i cultural.

A continuació es descriuen els passos que es duran a terme per la seva restauració.

- Neteja mecànica en sec de l'interior i l'exterior.
- Neteja de les taques que presenta la seda.
- Adhesió dels estrips de la tela interior.

- Neteja dels elements metàl·lics recuperant en la mesura del possible l'or fi que els decorava.
- Neteja i hidratació del cuir.
- Neteja i protecció de les tatxes metàl·liques.
- Reproducció en fusta de les potes que manquen i tenyit de la fusta.
- Reintegració matèrica i cromàtica allà on calgui

La intervenció es durà a terme per empreses andorranes amb personal tècnic diplomad en Conservació i Restauració de béns mobles, amb llarga d'experiència contrastada en el camp de la restauració.

2. Custòdia del segle XVIII procedent de l'església de Santa Eulàlia d'Encamp

Númerode de registre: 002533

Procedent de l'església parroquial d'Encamp, es conserva una custòdia, tipus vitrina, que servia com expositor o manifestador del Santíssim Sagrament, en ocasions especials com el Dijous Sant o el Corpus Christi.

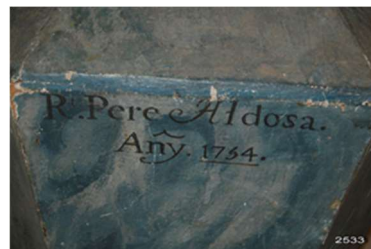
El Dijous Sant, en l'últim sopar de Jesús amb els seus deixebles, es va instituir el sagrament de l'Eucaristia i en la festivitat del Corpus Christi es commemora la presència de Crist en l'Eucaristia.

La custòdia de santa Eulàlia d'Encamp (núm. registre 002533), feta de fusta policromada al tremp, vidre i paper filigranat, té una forma polièdrica i la base és hexagonal. Per l'anvers la policromia original està repintada amb blanc i presenta dos vidres trencats.

Per darrera conserva una inscripció: «Rt. Pere Aldosa. Any. 1754», fet que ens permet saber a qui va pertànyer i quan va ser feta. Això li confereix un valor afegit.

Cal mencionar que en les visites pastorals de les esglésies andorranes, dutes a terme durant el segle XVIII, es fa referència al fet que el rector de l'església d'Encamp és el «Rdo Pedro Aldosa».

Custòdia de Santa Eulàlia d'Encamp

Proposta d'intervenció

Els objectius principals de la intervenció són d'una banda, l'estabilització de la peça i, de l'altra, la recuperació de la seva correcta lectura visual. Tanmateix, el procés de restauració es regirà pels criteris internacionalment acceptats d'estabilitat, reversibilitat i llegibilitat, evitant falsos històrics i prioritant la mínima intervenció per tal d'assolir les millors condicions de conservació de la peça.

Dit això, la intervenció seguirà els següents passos:

1. S'eliminarà la capa de policromia de color blanquinós amb la tècnica més adequada, ja sigui manual com amb productes específics.
2. Es netejaran mecànicament i químicament l'interior i l'exterior.
3. És consolidarà la policromia que es trobi debilitada.

4. Les zones amb pèrdua policromia, no es reintegraran ni matèricament ni cromàticament, només aquelles zones on sigui necessari.
5. S'eliminarà el paper interior superposat deixant al descobert les restes del paper d'origen.
6. Es reintegrarà matèricament i cromàticament aquelles zones que es considerin per mantenir una harmonia visual.
7. S'afegiran els vidres perduts i es provarà d'arreglar el pany per poder obrir la porta, sempre que no posi en perill la integritat de la peça.

La intervenció es durà a terme per una empresa andorrana amb personal tècnic diplomad en Conservació i Restauració de béns mobles, amb llarga d'experiència contrastada en el camp de la restauració.

3. Conjunt de peces d'indumentària de soldats carlins

Número de registre

Boines CRO-04091, CRO-04092

Portamantes CRO-04093, CRO-04094

Pantalons CRO-04095

Es tracta d'un total de cinc peces d'indumentària de soldats carlins datades de mitjan del segle XIX. Formen part de la col·lecció que conserva el Departament de Patrimoni Cultural a les seves reserves, provinent de Casa Rossell. En concret Formen part d'un lot d'objectes que van pertànyer a soldats carlins que es varen refugiar a Andorra i van ser acollits a Casa Rossell d'Ordino. La família va conservar durant diverses generacions part de la indumentària i de l'armament que duien. A part d'alguns accessoris d'indumentària (cinturons per dur l'armament, polaines, galons...) també ens han arribat algunes peces tèxtils dels uniformes que duien. Conservem dos boines, uns pantalons i dues bosses que reben el nom de portamantes i que els oficials que anaven a cavall duien sobre la sella.

Les boines són vermelles, de secció circular i de feltre de llana. Una d'elles està folrada.

El pantaló, de color negre, es tanca per davant amb botons, amb un sistema propi de l'època.

Els portamantes o porta objectes de cavall, són de secció rectangular i estan reforçats pels extrems amb peces de cuir folrades amb teixit blau i decoracions brodades, una té el motiu brodat de color vermell i l'altra de color groc.

Totes les peces es troben en força mal estat de conservació, ratades i força brutes. El que fa molt aconsellable la seva restauració per tal de poder estabilitzar-les.

Aquest tipus de peces d'indumentària corresponien a oficials.

Criteris d'intervenció

La intervenció d'aquestes peces té com a objectiu la pervivència d'aquest llegat històric, artístic i cultural. El procés es regirà per criteris internacionalment acceptats d'estabilitat, reversibilitat

i llegibilitat de la intervenció. Els criteris s'encaminen a trobar la unitat estètica, evitant falsos històrics i mantenint l'equilibri entre els valors artístics i històrics de les peces. Prioritzant la seva conservació.

L'objectiu de la restauració

És establir les peces i alentir la seva degradació, així com recuperar-ne la correcta lectura.

Proposta d'intervenció:

8. Documentació i anàlisi tècnica dels teixits i de la confecció (lligament, fibres, etc.).
9. Realització de proves d'estabilitat dels tints i de resistència dels materials per tal de determinar les metodologies d'intervenció idònies.
10. Processos de neteja dels teixits.
11. Correcció de les deformacions.
12. Estabilització dels teixits i reintegració de les pèrdues de suport.
13. Tractament del cuir i del metall.
14. Reintegració cromàtica, només quan sigui necessària la continuïtat visual.
15. Realització d'un suport intern a mida, de conservació per assegurar la conservació del volum en l'emmagatzematge, transport i exposició de les peces en condicions òptimes.
16. Recomanacions de les condicions de conservació i emmagatzematge per cada peça.

La intervenció es duria a terme al taller de la senyora Montserrat Xirau. És conservadora-restauradora especialitzada en la restauració amb més de 15 anys d'experiència. Diplomada en Conservació i Restauració de Béns Culturals per l'ESCRBCC l'any 2002 i llicenciada en Humanitats per la UOC l'any 2010. Ha escrit, coordinat i desenvolupat diversos projectes de restauració per a institucions públiques i privades, com ara el Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya (CRBMC), el Museu Etnològic de Barcelona (MEB), el Museu del Disseny de Barcelona i el Museu de Granollers (MDG).

El Departament de Patrimoni Cultural ja li ha encomanat altres restauracions amb un resultat totalment satisfactori. L'any 2011 va restaurar un pendó religiós de grans dimensions procedent de Sant Serni de Canillo; i l'any 2017, dos frontals d'altar de les capelles de Sant Martí i del Sant Crist de Sant Serni de Canillo i l'any passat va restaurar la casulla mortuòria de Sant Martí de la Cortinada, que va sortir guanyadora en el procés participatiu engegat en motiu de les JEP i amb la col·laboració de Visc.ad.